

РІШЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ

Обов'язок гаранта сплатити кредиторів грошову суму відповідно до умов гарантії настає у разі порушення боржником зобов'язання, забезпеченого гарантією, та направлення кредитором гаранту письмової вимоги разом із зазначеними в гарантії документами. За відсутності однієї із вказаних умов відповідальність гаранта не настає

ПОСТАНОВА

Верховного Суду України від 12 вересня 2011 р.

(в и т я г)

У серпні 2010 р. товариство з обмеженою відповідальністю «Іст Гейт Логістик» (далі — ТОВ) звернулося до суду із позовом до публічного акціонерного товариства «Райффайзен Банк Аваль» (далі — Банк), третя особа — приватне акціонерне товариство «Лігобуд» (далі — ПАТ), про стягнення 2 млн 707 тис. 13 грн.

На обґрунтування позовних вимог ТОВ послалося на невиконання Банком зобов'язань за гарантією якості від 15 жовтня 2007 р. № ГР291ЛГБ1339/07М (далі — гарантія якості).

Господарський суд м. Києва рішенням від 2 грудня 2010 р. позов задовольнив.

Київський апеляційний господарський суд постановою від 19 січня 2011 р. рішення суду першої інстанції скасував; прийняв нове рішення, яким відмовив у задоволенні позову.

Вищий господарський суд України постановою від 21 березня 2011 р. скасував постанову Київського апеляційного господарського суду від 19 січня 2011 р., залишивши в силі рішення Господарського суду м. Києва.

Свій висновок Вищий господарський суд України мотивував тим, що ТОВ виконало умови гарантії та чинного законодавства для отримання гарантійної суми, а Банк безпідставно відмовив у задоволенні вимог позивача.

У заявах про перегляд постанови Вищого господарського суду України від 21 березня 2011 р. з підстави, передбаченої статтею 111¹⁶ ГПК, ПАТ і Банк, пославшись на неоднакове застосування судом касаційної інстанції положень статей 563—565 та 613 ЦК, статей 221, 222 ГК, просили скасувати постанову Вищого господарського суду України та направити справу на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

До поданих заяв ПАТ і Банк долучили копії постанов Вищого господарського суду України в аналогічних справах: від 2 квітня 2008 р. у справі № 18/217, від 11 листопада 2008 р. у справі № 18/217-42/191, від 27 липня 2010 р. у справі

№ 7/42-1161, у яких по-іншому та, на їхню думку, правильно суд касаційної інстанції застосував ті ж норми матеріального права у подібних правовідносинах.

Вищий господарський суд України ухвалами від 20 травня 2011 р. допустив до провадження господарську справу № 8/351 для перегляду Верховним Судом України постанови Вищого господарського суду України від 21 березня 2011 р.

Перевіривши наведені в заявах доводи, Верховний Суд України вважає, що заяви підлягають задоволенню з таких підстав.

У справі, що розглядається, суди встановили: 6 квітня 2006 р. ТОВ і закрите акціонерне товариство «Лігобуд — ПБК Укрмонолітспецбуд» (далі — ЗАТ) уклали договір генерального підряду (далі — договір).

Відповідно до п. 1 зазначеного договору ЗАТ зобов'язувалося надати послуги з генерального планування та генерального підряду, виконати всі попередні роботи для наступного проекту, а саме будівництва двох черг логістичного центру — об'єкта, що знаходиться за адресою: Київська область, м. Бориспіль, вул. Запорізька.

Розділом 8 договору встановлено строки надання гарантійних послуг щодо усунення недоліків побудованих об'єктів; обов'язок замовника направляти вимоги щодо надання гарантійних послуг виключно виконавцю; обов'язок виконавця невідкладно, після отримання письмової претензії замовника, розпочати роботи з усунення недоліків щодо невідповідності визначеним характеристикам, неналежного виконання робіт або неналежної якості використаних матеріалів та виконати ці роботи в найкоротші строки; право замовника за рахунок виконавця без зобов'язання дотримуватися певної ціни, залучати для усунення недоліків третіх осіб у випадку ненадання відповідних послуг з боку виконавця протягом певного розумного строку.

Для забезпечення виконання ЗАТ зобов'язань щодо якості збудованого об'єкта Банк відповідно до договору 15 жовтня 2007 р. надав ТОВ гарантію якості строком дії до 14 жовтня 2009 р., згідно з якою Банк зобов'язувався безвідклично виплатити ТОВ на першу вимогу суму, що не перевищує загальну максимальну суму в гривнях, еквівалентну 606 тис. 479 євро за курсом НБУ, на дату отримання Банком вимоги, протягом 5 банківських днів після отримання від ВАТ оригіналу першої належно оформленої письмової вимоги.

12 жовтня 2009 р. ТОВ і Банк підписали додаток № 1 до гарантії якості, відповідно до якого термін її дії продовжено до 1 березня 2010 р. включно та зменшено максимальну суму, яку Банк зобов'язується безвідклично виплатити ТОВ на першу вимогу, до еквівалента 250 тис. євро.

Відповідно до ст. 200 ГК гарантія є специфічним засобом забезпечення виконання господарських зобов'язань шляхом письмового підтвердження (гарантійного листа) банком, іншою кредитною установою, страховою організацією (банківська гарантія) про задоволення вимог управленої сторони у розмірі повної грошової суми, зазначеної у письмовому підтвердженні, якщо третя особа (зобов'язана сторона) не виконає вказане у ньому певне зобов'язання, або настануть інші умови, передбачені у відповідному підтвердженні. До відносин банківської гарантії в частині, не врегульованій цим Кодексом, застосовуються відповідні положення ЦК.

Згідно із ст. 560 ЦК за гарантією банк, інша фінансова установа, страхова організація (гарант) гарантує перед кредитором (бенефіціаром) виконання боржником (принципалом) свого обов'язку. Гарант відповідає перед кредитором за порушення зобов'язання боржником.

Частинами 1—3 ст. 563 ЦК встановлено, що у разі порушення боржником зобов'язання, забезпеченого гарантією, гарант зобов'язаний сплатити кредиторowi грошову суму відповідно до умов гарантії; вимога кредитора до гаранта про сплату грошової суми відповідно до виданої ним гарантії пред'являється у письмовій формі, до якої додаються документи, вказані в гарантії, та вказується, у чому полягає порушення боржником основного зобов'язання, забезпеченого гарантією.

У справі, що розглядається, умовами гарантії передбачено обов'язок позивача направити банку належно оформлену письмову вимогу про виплату грошової суми із зазначенням у ній суми, яка має бути виплачена; із зазначенням твердження

позивача, що виконавець не виконав своїх зобов'язань щодо надання гарантійних послуг, які передбачені розд. 8 договору, та із зазначенням суті невиконаних виконавцем зобов'язань.

До вимоги згідно із розд. 8 договору додається копія письмової претензії до виконавця розпочати роботи з усунення недоліків об'єкта.

На копії претензії має бути підпис представника виконавця або докази направлення замовником виконавцю цієї претензії у вигляді поштової квитанції.

В оригіналі письмової вимоги мають бути посилення на дату та номер гарантії, підписи уповноваженої особи та відбиток печатки.

25 лютого 2010 р. ТОВ звернулося до Банку із письмовою вимогою № 23 про виплату максимального розміру грошової суми, зазначеної в гарантії якості. До письмової вимоги ТОВ долучило копію листа на адресу ЗАТ від 9 квітня 2009 р. № 15 з оригіналом поштового чека на підтвердження його направлення та копію листа на адресу ЗАТ від 28 серпня 2009 р. № 47 з оригіналом опису вкладення з відміткою про отримання ЗАТ цієї претензії, нотаріально завірнену картку із зразками підпису особи, яка підписала вимогу, та зразком відбитка печатки.

1 березня 2010 р. листом № 53-1-1/036 Банк повідомив ТОВ про те, що вимога від 25 лютого 2010 р. № 23 задовольнятися не буде.

Частиною 1 ст. 565 ЦК передбачено право гаранта відмовитися від задоволення вимоги кредитора, якщо вимога або додані до неї документи не відповідають умовам гарантії.

Таким чином, обов'язок гаранта сплатити кредиторowi грошову суму відповідно до умов гарантії настає у разі порушення боржником зобов'язання, забезпеченого гарантією, та направлення кредитором письмової вимоги гаранту разом із зазначеними в гарантії документами. За відсутності однієї із вказаних умов відповідальність гаранта не настає.

Вищий господарський суд України, скасовуючи рішення апеляційного суду та залишаючи без змін рішення суду першої інстанції про стягнення з Банку на користь ТОВ 2 млн 707 тис. 13 грн відповідно до умов гарантії, не звернув уваги на зазначені вимоги закону та на те, що кредитором у письмовій вимозі до Банку та долучених до неї претензіях до боржника (від 9 квітня 2009 р. № 15 та від 28 серпня 2009 р. № 47) не вказано, а судом не встановлено, які саме зобов'язання, передбачені договором та забезпечені гарантією, порушені боржником. Вирішуючи питання відповідності письмової вимоги кредитора та доданих до неї документів умовам га-

рантії та зробивши обґрунтований висновок про неможливість застосування до змісту претензії кредитора до боржника положень ст. 222 ГК, Вищий господарський суд України не застосував положення ст. 6 ГПК щодо змісту претензії.

Суд касаційної інстанції, вирішуючи цю справу, неправильно застосував норми матеріального права, що суперечить висновкам цього суду в інших судових рішеннях у подібних правовідносинах, зокрема у справі № 18/217-42/191.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 111²³—111²⁵ ГПК, Верховний Суд України постановив: заяви ПАТ та Банку задовольнити; постанову Вищого господарського суду України від 21 березня 2011 р. скасувати; справу направити на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Постанова є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій п. 2 ч. 1 ст. 111¹⁶ ГПК.

РІШЕННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ

Відповідно до п. 4 примітки до ст. 368 КК України вимаганням хабара визнається вимагання службовою особою хабара з погрозою вчинення або не вчинення з використанням влади чи службового становища дій, які можуть завдати шкоди правам чи законним інтересам того, хто дає хабара, або умисне створення службовою особою умов, за яких особа вимушена дати хабара з метою запобігання шкідливим наслідкам щодо своїх прав і законних інтересів.

Коли службова особа вимагає дати їй хабар, а особа, яка його дає і при цьому усвідомлює, що тим самим незаконно уникає настання для себе негативних наслідків, які б настали за відмови дати його, то такі дії за своїми ознаками не утворюють вимагання хабара

ПОСТАНОВА

*Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України
від 4 жовтня 2012 р.
(в и т я г)*

Хмельницький міськрайонний суд Хмельницької області вироком від 9 серпня 2011 р. засудив Ж. за ч. 3 ст. 364 КК до позбавлення волі на строк п'ять років із позбавленням права обіймати посади, пов'язані зі службою в правоохоронних органах строком на три роки, а на підставі ст. 75 КК звільнив від відбування основного покарання з випробуванням з іспитовим строком на три роки.

За ч. 2 ст. 368 КК Ж. виправдано.

Апеляційний суд Хмельницької області вироком від 5 грудня 2011 р. вирок місцевого суду скасував і постановив новий, яким Ж. засуджено за ч. 2 ст. 368 КК до позбавлення волі на строк п'ять років із позбавленням права обіймати посади, пов'язані зі службою в правоохоронних органах строком на два роки, з конфіскацією майна; за ч. 3 ст. 364 КК до позбавлення волі на строк п'ять років із позбавленням права обіймати посади, пов'язані зі службою в правоохоронних органах строком на два роки, з конфіскацією майна, із застосуванням ст. 54 КК — позбавлення спеціального звання капітан міліції. На підставі

ч. 1 ст. 70 КК за сукупністю злочинів Ж. визначено остаточне покарання — позбавлення волі на строк п'ять років один місяць із позбавленням права обіймати посади, пов'язані зі службою в правоохоронних органах строком на два роки, з конфіскацією майна, із позбавленням спеціального звання капітан міліції.

Колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ ухвалою від 20 березня 2012 р. вирок Апеляційного суду Хмельницької області змінила: із застосуванням ст. 69 КК Ж. пом'якшено покарання за ч. 3 ст. 364 КК до трьох років позбавлення волі з позбавленням права обіймати посади, пов'язані зі службою в правоохоронних органах строком на два роки, з конфіскацією майна, яке є його власністю, із застосуванням ст. 54 КК з позбавленням спеціального звання капітан міліції; за ч. 2 ст. 368 КК до двох років шести місяців позбавлення волі, з позбавленням права обіймати посади, пов'язані зі службою в правоохоронних органах строком на один рік шість місяців з конфіскацією майна,